

відображають характер його впливу на суспільні відносини. Функції статуту територіальної громади реалізуються на практиці комплексно, що пояснюється їх взаємозв'язком, одночасно функції, що властиві статуту, мають і ряд специфічних рис. Дані специфічні властивості виражають сутність статуту територіальної громади, дозволяють побачити реальну картину значущості статуту, як основоположного акту для територіальної громади. Статут територіальної громади виконує наступні основні функції: установча, організаторська, представницька, ідеологічна, юридична, виховна, правозахисна, централізація права. Дана класифікація специфічних функцій статуту територіальної громади, дозволяє чітко побачити роль, яку виконує кожна норма Статуту при впливі на регульовані громадські відносини.

Висновки. У підсумку слід зазначити, що визначення юридичної природи статуту територіальної громади, яка полягає в тому, що цей нормативно-правовий акт виражає публічно-владну сутність місцевого самоврядування як форми народовладдя на місцевому, найбільш наближеному до населення рівні і одночасно встановлює і закріплює структуру і організацію всіх інститутів самоврядування на території певної територіальної громади в їх єдності і взаємозв'язку.

Статут територіальної громади - це основоположний правовий акт, що визначає відповідно до чинного законодавства принципи і структуру організації місцевого самоврядування на території певної територіальної громади, має вищу юридичну силу в системі муніципальних правових актів, що закріплює і конкретизує правові, економічні та фінансові основи місцевого самоврядування, необхідні для ефективного розвитку територіальної громади.

Література

1. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-рп. *Офіційний вісник України*. 2014. № 30. Ст. 831.

2. Чудик Н.О. Історія статутного регулювання місцевого самоврядування в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2013. Вип. 6: в 3-х т. - Т. 1. С. 27–31.

3. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. Дата оновлення: 20.10.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 15.10.2020)

4. Монастирський Г. Статут територіальної громади як основа організації муніципального управління. *Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє*. Вип.12. 2007. С.204-211.

УДК 349.6

Ковейно Ю. В.

старший викладач кафедри права та публічного адміністрування

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ

Екологічні проблеми, які останнім часом є вкрай актуальними, впливають не тільки на стан та розвиток держави, суспільства, а також на життя та здоров'я окремої людини. Сьогодні спостерігається погіршення стану навколишнього природного середовища та його складових. В умовах інтенсивного та нерационального використання природних ресурсів, погіршення екологічної обстановки все більшого значення набуває проблема чіткого визначення на законодавчому рівні екологічних прав громадян, обов'язків та гарантій їх здійснення. Не менш важливого значення має питання забезпечення екологічних прав.

Права людини є актуальною проблемою розвитку суспільства. Також це стосується екологічних прав. Пріоритетне значення екологічних прав людини обумовлюється його закріпленням на національному та міжнародному рівні.

Серед вчених, які досліджували питання екологічних прав, обов'язків та гарантій їх здійснення можна вказати наступних: В.І. Андрейцев, Г.В. Анісімова, А.Г. Бобкова, А.П. Гетьман, Н.Р. Кобецька, Ю.С. Шемшученко та інші. Вказані вчені обґрунтовують різні підходи щодо визначення екологічних прав громадян, їх класифікації, змісту та гарантій здійснення.

Безпосередньо у законі не визначено поняття екологічних прав, а лише подаються їх види. Саме у науковій та навчальній літературі можемо бачити визначення поняття екологічних прав.

Так, з позиції Г.В. Анісімової екологічні права громадян, як вид суб'єктивних прав, являють собою сукупну міру можливої поведінки у галузі належності екологічних об'єктів, їх використання, відтворення й охорони довкілля, забезпечення екологічної безпеки [1, с. 73].

Екологічні права, закріплені у Конституції України, є невід'ємними та невідчужуваними правами кожної людини. Однак, вперше на законодавчому рівні екологічні права були визначені в Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища» перелік яких не є вичерпним. Законом передбачено 11 видів прав, серед вказаних прав найбільш пріоритетним є право на безпечне для життя і здоров'я,

навколишнє середовище.

Екологічні права можуть бути закріплені також іншими законодавчими актами, у тому числі підзаконними. Мова йде про закони та підзаконні акти, які мають екологічну спрямованість. Різноманітність екологічних прав, які закріплені діючим законодавством, дозволяє класифікувати їх за різними підставами. Аналізуючи наукові праці вчених, можна вказати на такі класифікації екологічних прав: за юридичною силою; формою реалізації; залежно від захисту екологічних інтересів; за охоронно-захисною спрямованістю тощо.

Говорячи про європейські стандарти запровадження екологічних прав людини в правову систему України, доцільно вказати на Орхуську Конвенцію, до якої приєдналася Україна [2]. Цією Конвенцією закріплено основні екологічні права, та обов'язки, які імplementовано у національне законодавство, серед яких: вільний доступ до екологічної інформації; право на судовий захист порушених екологічних прав тощо.

Закріплення екологічних прав в законодавстві потребує не аби яких зусиль як з боку держави, в особі певних органів, суспільства, а також самих громадян у створенні дієвої системи забезпечення реалізації та захисту вказаних прав, який включає процесуальні гарантії захисту, заходи відновлення порушеного екологічного права та безпосередньо юридичну відповідальність за порушення певних прав. Особливого значення набувають процесуальні гарантії, серед яких встановлення порядку надання екологічної інформації та доступу до правосуддя у випадку порушення екологічних прав [3, с. 368]. У зв'язку з цим варто також відзначити Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року, які закріплюють основні положення стану складових компонентів навколишнього природного середовища, обґрунтування основних причин виникнення такого негативного стану та шляхи вирішення вказаних проблем [4].

Актуальним на сьогодні є те, що кожний громадянин має право подавати скаргу про захист своїх порушених екологічних прав безпосередньо у Європейський суд з прав людини. Це, передусім, є важливою гарантією екологічних прав людини, та засобом забезпечення. Однак, варто вказати, що в Конвенції «Про захист прав людини і основоположних свобод», відносно тлумачення та застосування якої з точки зору можливості захисту екологічних прав людини у Суді обмежена юрисдикція Суду, не вказано на екологічні права людини та на зв'язок між екологічними правами та станом навколишнього природного середовища. Проте, враховуючи практику Суду, маємо відзначити, що такий зв'язок існує. На це вказує практика розгляду Судом відповідних справ щодо порушення екологічних прав. Отже, Справа Лопес Остра проти Іспанії [3, с. 371-372] є класичним прикладом захисту екологічних прав людини. Суть справи в тому, що поруч із будинком позивачки було побудовано завод із переробки відходів, який почав працювати без ліцензії і в процесі своєї діяльності викидав в атмосферу смог та розповсюджував неприємні запахи. Це, в свою чергу, призвело до погіршення стану здоров'я місцевих жителів. Позивачка заявила про порушення ст. ст. 8 та 3 Конвенції та висунула прохання про компенсацію збитків та відшкодування шкоди відповідно до ст. 41. Комісія з прав людини визнала порушення ст. 8 і передала справу до Суду. Суд постановив, що «значне забруднення навколишнього середовища може вплинути на добробут громадян і унеможливити користування ними своїм житлом настільки, що це негативно вплине на їх приватне і сімейне життя, не заповіючи, тим не менше, значної шкоди їх здоров'ю». Суд також вважав за необхідне взяти до уваги «справедливий баланс, який повинен був бути встановлений між інтересами індивіда і громадою в цілому». Таким чином був створений прецедент, який дозволив гарантувати судовий захист права кожного громадянина на чисте здорове навколишнє середовище. Це рішення відрізняється загальнообов'язковістю та нормативним характером. Таким чином була підтверджена значущість екологічних прав людини та створені необхідні гарантії їх захисту [3, с. 372].

Таким чином, екологічні права людини є невід'ємні та невідчужувані, мають пріоритетне значення. Вказані права врегульовані нормами як національного так і міжнародного права. Але є недоліки саме в забезпеченні захисту екологічних прав, що потребує, встановлення ефективної системи захисту, у першу чергу з боку органів управління, що є одним пріоритетних завдань державної екологічної політики.

Література

1. Екологічне право: [підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл.] / за ред. А.П. Гетьмана. Харків. Право. 2013. 432 с.
2. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_015#top.
3. Сурілова О.О. Практика Європейського Суду з прав людини в сфері захисту права на сприятливе навколишнє середовище при використанні надр в Україні. Правове забезпечення ефективного виконання рішень і застосування практики Європейського суду з прав людини: матер. 2-ї Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 20-21 вересня 2013 р.) / за ред. С.В. Ківалова; НУ «ОІОА». Одеса. Фенікс, 2013. С. 365-378.
4. Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#top>.